

Evcilleşmiş Beyin

Yapı Kredi Yayınları'nın XXI. Yüzyıl Kitapları dizisinin ikinci kitabı, Bruce Hood'dan Aysun Arslan'ın çevirdiği “Evcilleşmiş Beyin”.

İngiliz gelişim ruhbilimcisi Bruce Hood, 2014'te “The Domesticated Brain” adıyla çıkan kitabında, evrimin son 20.000 yılında insan beyninin hacminin bir tenis topu kadarını kaybetmiş olmasının nedenlerini ve beynin büyüklüğü ile zekâ arasındaki ilişkiyi inceliyor. Beynimizdeki küçülmenin şimdiye kadar doğru bildiğimiz “büyük beyin gelişmiş zekâ demektir” varsayımı ile çelişmesinden hareketle sorduğu çarpıcı sorulara, evrimbilim, paleontoloji, ruhbilim gibi çeşitli disiplinlerden biliminsanlarının araştırmaları ışığında yanıtlar arıyor.

İnsan beyni, 20.000 yılı aşkın bir süredir küçüldüğüne göre, tarihöncesinde yaşamış atalarımızın beyni bizim beynimizden büyüktü. Bu garip bir durum, çünkü evrimin büyük bölümünde insan beyni büyümüşü. Son aşamadaki bu küçülme, bilim, eğitim ve teknolojinin ilerlemesiyle beynin de büyüyeceği varsayımına aykırı görünüyor: Zeki yaratıkların büyük beyinli olduğu düşüncesi yanlış olabilir.

Öte yandan, büyük beyinli hayvanların sorun çözmede daha başarılı olduğunu biliyoruz. Nitekim insan beyni, gövde büyüklüğüne göre olması beklenenden yedi kat daha büyüktür ve günümüzün karmaşık yaşamıyla baş edebilme yeteneğimiz, gittikçe daha akıllılaştığımız varsayımını doğruluyor. Ama, beynimizdeki küçülme, daha büyük beynin daha fazla zekâ anlamına geldiği ve bizim tarihöncesi atalarımızdan daha akıllı olduğumuz görüşüne aykırı düşüyor.

Bu durumda, insan zekâsının gelişimiyle ilgili varsayımlarımızın çoğu temelsiz demektir. Örneğin, Taş Çağı'nda yaşamış atalarımızın bizden daha geri olmalarının gerektiği... Onlar da bizim kadar akıllı olabilirler. Çünkü, dünya konusundaki bilgimizin çoğu, kendi çabalarımızdan çok başkalarının deneyimlerinden kazanılmıştır. İnsan beyni evcilleştirdiğimiz

için küçülmüş olabilir: “Evcilleştirme hayvanlarda küçük beyinlere yol açmakla kalmaz, aynı zamanda düşünme biçimlerini de değiştirir.”

Evcilleşmiş Beyin

Bruce Hood

Çeviren: Aysun Arslan

255 Sayfa

Yapı Kredi Yayınları